

Nationale parken, recreatie, flora en fauna

[907]

A. STOFFELS

Deze drie aspecten van het complex van immateriële sociale en wetenschappelijke waarden — „*non-commodity values*” — die in het bos kunnen zijn belichaamd, hebben sedert het vijfde Wereld Bosbouw Congres, waar zij voor de eerste maal duidelijk werden genoemd, een tot nu toe steeds toenemende betekenis gekregen. Juist in dichtbevolkte landen waar men, gezien de houtsituatie, eerder het tegendeel zou verwachten, blijkt de betekenis der bossen steeds meer mede bepaald te worden door deze imponderabilia, zodat beleidsbeslissingen daar een meerledig karakter vertonen. Dit wordt veroorzaakt doordat de onderhavige factoren gebonden zijn aan het milieu „bos” en dus niet, zoals hout van elders aangevoerd kunnen worden.

Tijdens de in 1962 te Seattle gehouden „First World Conference on National Parks” kwam uit vele landen duidelijk de wens tot instelling van nationale parken naar voren; zij werden daarbij gesteund door internationale organisaties als de I.U.C.N. (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources”), de U.N.E.S.C.O. en de F.A.O. Daar bleek onder meer, dat Nationale Parken in een belangrijke behoefte kunnen voorzien en tevens substantiële inkomsten kunnen leveren: in de V.S. bedroegen deze in 1960 \$ 2 miljoen, en in Oost-Afrika in 1959 £ 8 miljoen. Met laatstgenoemd bedrag, dat in hoofdzaak aan buitenlands toerisme (safari's) werd ontleend, stonden de nationale parken in Oost-Afrika op de vierde industriële plaats. Hieruit blijkt wel duidelijk van welk belang kennis omtrent de beheers-techniek van deze reservaten is, en tevens dat ook de bosbouwkunde in de ontwikkelingslanden met nieuwe problemen wordt geconfronteerd.

In Tanzania werd dan ook een „Wildlife Training School” opgericht, en door het Congres werd de F.A.O. aanbevolen, naar dit voorbeeld ook in Zuidoost-Azië een school te stichten. De ontwikkelingslanden verkeren in zoverre in een gunstige omstandigheid, dat reserveringen van hoge importantie er nog slechts betrekkelijk weinig conflictsituaties verwekken, terwijl men deze laatste in de toekomst kan verzachten door het thans reeds scheppen van bufferzones. Doch om tijdig de juiste reserveringen te kunnen maken dient in deze landen nog veel inventarisatie-werk te worden verricht, mede ook met het oog op een zo efficiënt mogelijke internationale integratie van nationale parken. Het thans in zijn beginfase verkerende „International Biological Program” (I.B.P.) beoogt in deze een bijdrage te leveren, daar het zich in eerste instantie bezig houdt met de inventarisatie der biologische productiviteit van de primaire ecosystemen: land, zee en zoetwater.

Mede door de ingewikkelde sociale belangenstructuur is de bosbouw er in de ontwikkelde landen niet eenvoudiger op geworden. Het ziet er dan ook naar uit, dat daar de sector der immateriële boswaarden in de toekomst een steeds groter deel van de aandacht van de bosbouwkundige zal gaan opeisen. Teneinde deze laatste op de confrontatie met de nieuwe aspecten voor te

bereiden, dient zijn opleiding de problemen inzake het beheer van nationale parken, en dat van flora en fauna, alsmede het recreatie-vraagstuk te omvatten.

Vooraf het laatste voert de bosbouwer een eindweegs bezijden zijn traditionele terrein. Voor analyse en „planning” inzake recreatie ontbeert hij vooralsnog kwantitatieve en kwalitatieve maatstaven, hoewel in de Verenigde Staten met de specificering en kwantificering van complexe abstracties (zoals „schoonheid”) vorderingen worden geboekt door nauwkeurige analyse van en relatieve waardetoekenning aan de elementaire, vaak concrete componenten,

De psychologie, met name de relevante facetten van de gedragspsychologie van de species *Homo sapiens* wordt daarmee een grenswetenschap van de bosbouw. Daarmede doemen ook fundamentele vragen op: „Is het bos wel het meest gewenste en geschikte recreatiemilieu voor de mens, of wordt het gebruikt bij gebrek aan beter?” Hoevelen rijden bijvoorbeeld in de V.S. niet urenlang door bossen om een weekend aan het kale strand door te brengen!

Het zou van belang zijn na te gaan, in hoeverre stimulering van particulier initiatief (bijvoorbeeld campings) kan bijdragen tot verlichting van de druk op nationale parken. Het instituut van nationale parken schiet namelijk soms zijn doel (continuering van de oorspronkelijke toestand) voorbij indien het bezoek te intensief wordt. In verband daarmee suggereerde een Finse afgevaardigde, gebieden van wat meer secundair belang als nationale parken aan te wijzen, teneinde primair belangrijke gebieden te ontlasten. Algemeen werd door het Congres aanvaard, dat recreatie en houtproductie elkaar niet behoeven uit te sluiten, doch in natuurlijke nationale parken zal de laatste zeer beperkt moeten zijn.

Aan alle landen werd voorts de oproep gericht, reservaten voor hun specifieke flora en fauna aan te wijzen, dan wel particuliere instanties op dit gebied te steunen, zulks niet alleen uit wetenschappelijk oogpunt, maar ook als intrinsiek-morele plicht jegens toekomstige generaties, daar, voorzover de huidige menselijke kennis reikt, elke levensvorm van onze planeet, cosmisch gezien, een tellurisch endem is.

Bescherming van de wilde fauna behoeft niet altijd met financiële offers gepaard te gaan. Er zijn duidelijke aanwijzingen dat de Afrikaanse savannes plaatselijk financieel gunstiger geëxploiteerd kunnen worden door „game cropping” of een combinatie daarvan met veeteelt, dan door veeteelt alléén. Een ander voorbeeld vindt men in Schotland bij de gecombineerde vee- en edelhertteelt.

Monocultures verarmen de fauna, doch bij gedifferentieerdheid, bijvoorbeeld naar leeftijd, kan een redelijk deel gespaard blijven.

Algehele verarming van het leven op aarde kan slechts worden voorkomen, indien de mens zijn „man-oriented” houding jegens het levensmilieu verwisselt voor een benadering die het voortbestaan van natuurlijke gevarieerdheid meer dan marginaal garandeert. Volgens de I.U.C.N. worden thans 200 zoogdier- en 300 vogelsoorten op aarde met uitsterven bedreigd, hetgeen mede aanleiding was tot de recente oprichting van het „World Wildlife Fund”.